

Nr 190.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående godkännande av viss överenskommelse mellan kronan och Landskrona stad; given Stockholms slott den 15 mars 1929.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Harald Malmberg.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 15 mars 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Departementschefen, statsrådet Malmberg anför:

Genom 1925 års riksdags beslut i försvarsfrågan bestämdes, bland annat, att det detachment av Skånska husarregementet, omfattande tre skvadroner, vilket alltsedan år 1908 haft Landskrona till förläggningssort, icke vidare skulle vara förlagt till staden. I överensstämmelse härmed har kavalleridetachementets förläggning i staden upphört från och med den 1 november 1926. Någon annan militär institution skall enligt den nya försvarsorganisationen icke förläggas till staden.

Bihang till riksdagens protokoll 1929. 1 saml. 159 häft. (Nr 190.) 584 39 1

I en den 25 maj 1926 dagtecknad, till Kungl. Maj:ts ingiven skrivelse gjorde stadsfullmäktige i Landskrona framställning om gottgörelse åt staden i anledning av kavalleridetachmentets indragning.

Kasernkommittén, till vilken ifrågavarande framställning överlämnats, har sedermera fört förhandlingar i ämnet med Landskrona stad. Dessa förhandlingar hava resulterat i en den 26 och den 30 november 1927 dagtecknad preliminär överenskommelse, träffad under förbehåll av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande. I skrivelse till chefen för försvarsdepartementet den 16 januari 1928 har kommittén *dels* hemställt, att överenskommelsen måtte bliva föremål för Kungl. Maj:ts och riksdagens prövning, *dels ock* framställt förslag i fråga om det framtida användandet av det utav kavalleridetachmentet disponerade kasernetablissemanget i Landskrona, ävensom beträffande förvaltningen av kronans i staden belägna tomter och markområden, som icke vidare komme att utnyttjas för militära ändamål.¹

I berörda skrivelse den 16 januari 1928 har kasernkommittén anfört, bland annat, följande.

Kasern-
kommitténs
skrivelse den
16 januari
1928.

Den fast anställda personalen vid det från staden förflyttade kavalleridetachmentet hade under budgetåret 1925/1926 uppgått till omkring 190 man. Av dessa hade 14 befunnit sig i officersgraden, 9 i underofficersgraden och 156 i manskapsgraden. Därjämte hade funnits 8 man tillhörande musikpersonalen samt 1 regementsläkare, 1 bataljonsveterinär och 1 gevärshantverkare. Det avlöningsbelopp, som under nämnda budgetår utgått till denna personal, kunde, med tillämpning av de utav kommittén antagna grunder, i runt tal beräknas till 328,000 kronor, däri inberäknat dyrtidstillägg.

Landskrona stad hade icke i och för kavalleridetachmentets förläggning till staden verkställt några direkta uppoffringar.

Så länge detachmentet varit förlagt till staden, hade denna jämlikt bestämmelserna i 1841 års inkvarteringsordning haft att till kronan utgiva ett servisbidrag, vilket uppgått till omkring 500 kronor årligen. Med militärförlägningens upphörande hade skyldigheten för staden att utgiva dylikt servisbidrag upphört.

Folkmängden i Landskrona hade vid slutet av år 1926 utgjort omkring 19,000 personer. Den inkomst, varå utskylder för år 1927 utdebiterats, hade uppgått till 17,138,000 kronor och det samma år utdebiterade beloppet till 1,670,966 kronor.

Under tiden 1910—1926 hade kommunalskatten i Landskrona per bevillningskrona varit lägst 5 kronor 47 öre, år 1912, samt högst 10 kronor, åren 1925 och 1926. År 1927 hade kommunalskatten per bevillningskrona uppgått till 9 kronor 75 öre.

Genom upphörandet av militärförlägningen i Landskrona hade kasernetablissemanget därstädes blivit ledigt. Ifrågavarande etablissemang, som utgjordes av en äldre, under mitten av 1700-talet uppförd kasernbyggnad, en betydligt senare tillkommen matinrättningsbyggnad, inrymmande jämväl vakt- och arrestlokaler, fyra stallbyggnader, ridhus, exercishus och spruthus m. m., vore beläget mellan rådhusorget och den sydost om Landskrona gamla fästning anlagda Slottsparken.

Enligt kasernkommitténs förmenande kunde den lediga kasernbyggnaden i Landskrona icke tagas i anspråk för sjukvårdsändamål eller annan social verksamhet. Kostnaderna för att sätta denna ålderdomliga byggnad i modernt

och mera tillfredsställande skick skulle sannolikt bliva avsevärda. Ett utnyttjande av etablissemanget för förläggning dit av någon statsinstitution, som kunde bereda staden möjlighet att erhålla goda skatteobjekt i stället för det bortflyttade kavalleridetachmentets befattningshavare, syntes icke kunna äga rum.

Vid förhandlingarna med staden hade uppgivits, att staden för sin del icke hade något intresse att förvärva etablissemanget för att använda det samma för något kommunalt ändamål.

Av arméförvaltningens fortifikationsdepartement hade framställts förslag om att etablissemanget i Landskrona måtte tagas i bruk för uppläggning av materiel för södra arméfördelningen. Då kasernetablissemanget torde vara lämpligt för anordnande av ett dylikt centralförråd, hade kasernkommittén icke något att erinra mot att etablissemanget toges i anspråk för detta ändamål.

För staden komme denna användning av etablissemanget icke att medföra några egentliga fördelar. En eller ett par pensionerade underofficerare torde möjligen komma att bliva stationerade i Landskrona för tillsyn av förrådet.

Indragningen av den till Landskrona förlagda truppförbandsavdelningen syntes komma att för staden medföra en del menliga påföljder. Staden kunde visserligen icke åberopa några juridiska skäl för sin begäran ett erhålla ersättning av kronan i anledning av militärens bortflyttning, men en del billighetsskäl förefunnes, vilka i detta fall måste tillerkännas viss betydelse. Den omständigheten, att staden sedan århundraden tillbaka haft garnison förlagd till platsen, kunde icke i och för sig vara avgörande vid prövning av ersättningsfrågan. Hänsyn måste dock tagas till att staden delvis anpassat sina kommunala verk och inrättningar under förutsättning, att en militärförläggning funnes å platsen. Under senare år hade staden befunnit sig i en stark tillbakagång. Folkmängden hade väsentligt minskats, och de industriföretag, som under krigsåren anlagts i staden, hade nödgats upphöra med sin verksamhet. Under sådana omständigheter måste stadens budget bliva i viss mån påverkad av att den till orten förlagda militärpersonalen försvunne, utan att någon annan statsinstitution av egentlig betydelse bleve förlagd till det lediga kasernetablissemanget.

Vad sålunda anförts bestyrktes av uppgifter, som lämnats av Svenska stadsförbundet. Borttagandet av det till Landskrona förlagda kavalleridetachmentet skulle, enligt vad förbundet framhållit, komma att för staden medföra »ödesdigra ekonomiska följder», helst under senare åren bevillningskronornas antal betydligt nedgått i staden och skattetungan ökats till 10 kronor per bevillningskrona.

Ytterligare ett skäl syntes kunna åberopas såsom stöd för att staden av billighetsskäl borde beredas viss ersättning för de förluster, staden kunde komma att tillskyndas i följd av militärindragningen. Då i samband med genomförandet av 1901 års härorganisation avgörande skulle träffas, till vilken ort Norra skånska infanteriregementet borde förläggas, hade även staden Landskrona befunnit sig bland de samhällen, som förklarar sig villiga att fullgöra vissa prestationer, därest regementet förlades till orten. Innan frågan om nämnda regementes förläggning blivit föremål för slutlig prövning, hade staden Landskrona, på tillrådan av dåvarande chefen för lantförsvarsdepartementet, inköpt ett större markområde i Saxtorps by, beläget på några kilometers avstånd från staden. Detta markområde, för vilket staden erlagt en köpeskilling av omkring 220.000 kronor, hade staden ämnat upplåta såsom övningsfält för infanteriregementet, därest detta förlagts till staden. Som regementet emellertid kommit att förläggas till annan ort,

hade staden enligt lämnad uppgift genom inköpet av marken tillskyndats en icke obetydlig årlig förlust. Markområdet, vilket allttjämt besattes av staden, torde numera icke kunna försälas till ett för staden rimligt pris. Genom utarrendering erhöles staden en årlig inkomst av markområdet å cirka 10,000 kronor. Stadens utgifter för området belöpte sig emellertid till omkring 2,000 kronor för varje år. I följd härav uppginge den ränteavkastning, som staden kunde beräkna å det utlagda kapitalet, till mindre än 4 procent. Enligt vad staden vid förhandlingarna uppgivit, kunde det förväntas, att den nuvarande arrendeinkomsten komme att minskas, varjämte möjligheten att försälja området utan avsevärd förlust vore ytterst ringa. Med hänsyn till att staden genom inköpet av berörda markområde torde hava tillskyndats en icke obetydlig förlust, funne kommittén, att detta förhållande borde i viss mån beaktas vid bedömande av stadens ersättningsyrkanden.

Sedan under hösten 1926 vissa förberedande förhandlingar ägt rum mellan kommittén och representanter för staden Landskrona, hade staden i en den 17 januari 1927 dagtecknad skrivelse till kommittén närmare preciserat sina anspråk på ersättning i anledning av militärförläggningens bortflyttande. I denna skrivelse hade staden framställt förslag om att vissa kronan tillhöriga markområden måtte på fördelaktiga villkor försälas eller upplåtas till staden.

Stadens yrkanden hade sammanfattats i följande fem huvudpunkter:

1) Det kronan tillhöriga exercisfält, som varit upplåtet för kavalleridetachmentets övningar, borde försälas till staden till samma pris, som kronan på sin tid utgivit till staden vid inköp av markområdet, eller 48,000 kronor. Området, utgörande stadsågan nr 400 och i areal innehållande 258,500 kvadratmeter, hade å en av stadsingenjören Isak Mattsson år 1926 upprättad karta över Landskrona utmärkts med gul färgbeteckning och siffran I.

2) De å kartan med II och III betecknade jordområden, del av stadsågan nr 337, innehållande i areal 80,500 kvadratmeter, borde försälas till staden för samma enhetspris per kvadratmeter som exercisfältet eller för hela området 14,948 kronor.

3) Det å kartan med IV angivna jordområdet, del av stadsågan nr 337, innehållande i areal 221,000 kvadratmeter, borde med nyttjanderätt upplåtas till staden utan avgift och på villkor, dels att upplåtelsen skulle omfatta perioder om 50 år för varje gång, dels att området av staden skulle användas till nuvarande ändamål (såsom park och koloniträdgårdar), dels ock att vallar och vallgravar icke finge förändras utan tillstånd av vederbörande statliga myndighet.

4) Det å kartan med V betecknade området, stadsågan nr 401, (del av ön Gråen), i areal innehållande 222,500 kvadratmeter, därav 95,000 kvadratmeter land, borde försälas till staden för samma enhetspris per kvadratmeter jord, som upptagits för exercisfältet, eller för hela området 17,640 kronor.

5) Det å kartan med VI utmärkta området, vilket bestode av gatumark, i areal innehållande 2,800 kvadratmeter, borde såsom gåva överlämnas till staden, i likhet med vad som brukade ske beträffande gatumark i allmänhet.

Vid överbägande av frågan om ersättning till Landskrona stad i anledning av militärförläggningens bortflyttning hade kasernkommittén i första hand ansett, att beaktande borde fästas vid stadens begäran att förvärva det numera för kronan obehöfliga exercisfältet. Detta markområde, som i areal innehölle 53 tunnland 2 kappland eller cirka 258,500 kvadratmeter, vore beläget å Landskrona stads norra fäladsmark. Enligt avhandling den

7 mars 1877 hade kronan inköpt området av staden för en köpeskilling av 48,000 kronor för att användas såsom övningsfält av den avdelning utav Vendes artilleriregemente, som vid denna tidpunkt varit förlagd till staden. Den 9 april 1877 hade kronan erhållit lagfart å markområdet.

Staden ägde större delen av de obebbyggda markområden, som gränsade intill exercisfältet. Därest detta år 1877 icke hade visat sig vara erforderligt att utnyttja av kronan för militärt ändamål, hade staden säkerligen icke avhänt sig området. Under sådana omständigheter syntes det vara rimligt, att staden bereddes möjlighet att på skäligen villkor återförvärva området av kronan.

För att närmare kunna bedöma lämpligheten av att framlägga förslag om överlåtelse till staden av ifrågavarande område hade kommittén uppdragit åt domänintendenten i Malmöhus län Sven Linders att verkställa utredning rörande fastigheten och dess nuvarande värde. I ett den 28 maj 1927 afgivet utlåtande hade domänintendenten Linders anfört, bland annat, följande: Markområdet, som omfattade 25.85 hektar eller 53 tunnland 2 kappland, vore beläget i stadens norra del. Det egentliga stadsplaneområdet avslutades strax söder därom. Gränsen i väster löpte längs strandvägen mot gamla fiskläget Borstahusen. Den väster om denna väg liggande remsan utmed Öresund vore bebyggd med privata, trädgårdsomgivna villor. Västra delen av fältet vore jämförelsevis högt belägen och bestode helt och hållet av starkt sandblandat grus, tydligen utgörande gammal strandbildning. Någon nämnvärd mylla finnes ej här. Östra delen utgjordes huvudsakligen av sandblandad svartmylla, delvis odlingsbar, delvis endast användbar till bete. På enstaka ställen vore marken här sank, kall och sur. Längs med strandvägen torde hela områdets västra sida, utgörande i längd 865 meter, intill 40 meters djup eller en ytvidd av 34,600 kvadratmeter i sinom tid få användning till bebyggande, varför detsamma redan nu ansåges kunna åsättas visst tomtvärde. I övrigt hade jorden klassificerats med hänsyn till dess naturliga beskaffenhet och dess sannolika användning till åker, trädgård, betesmark eller skogsplantering, enär något bebyggande här icke kunde förutses inom överskådlig framtid. Med stöd av dessa iakttagelser hade markens nuvarande saluvärde uppskattats sålunda:

3.4600 hektar à 6,000 kronor per hektar	.....	kronor 20,760: —
10.0000 » » 2,200 » »	.....	» 22,000: —
8.0000 » » 1,400 » »	.....	» 11,200: —
4.3900 » » 1,000 » »	.....	» 4,390: —
<u>Summa 25.8500 hektar</u>		<u>Summa kronor 58,350: —</u>

Med hänsyn till att någon trupp icke vidare skulle vara förlagd till Landskrona, torde det ur militär synpunkt icke föreligga något hinder, att kronan avhände sig markområdet. Någon större inkomst kunde kronan under nuvarande förhållanden icke påräkna att erhålla av området, därest detsamma bibehölls i kronans ägo. Kasernkommittén hade därför ansett, att kronan borde ställa sig tillmötesgående mot stadens begäran att återförvärva området. Då det på grund av föreliggande omständigheter syntes vara skäligt, att staden såsom köpeskilling för området erlade ett något lägre belopp än det av domänintendenten Linders angivna saluvärdet, hade kommittén föreslagit staden, att köpeskillingen måtte bestämmas till 50,000 kronor. Detta förslag hade staden förklarat sig kunna godtaga under förutsättning, att staden erhöle medgivande att betala köpesumman i form av ett annuitetslån löpande med 5 procent ränta och en amorteringstid av 20 år. Kommittén hade ansett sig kunna biträda denna begäran.

Av de ersättningsanspråk, staden framställt, hade kommittén vidare funnit sig böra taga särskild hänsyn till stadens önskan att få med nyttjanderätt utan avgift till sig upplåtna vissa delar av det å kartan med IV betecknade markområdet. Detta område bestode egentligen av tre olika delar, vilka för närvarande mot viss årlig avgift vore av kronan utarrenderade till staden.

Den första delen omfattade den s. k. Slottsparken ävensom Strandpromenaden utmed Öresund och utgjordes av de till Landskrona gamla fästningsområde hörande vallotterna nr 7, 13—15, 31—34, 35 a, 36 a, 37, 38 och 40. Denna del hade genom ett den 5 och den 6 december 1904 upprättat arrendekontrakt för en tid av tio år, räknat från och med den 1 mars 1905, med nyttjanderätt upplåtits till staden. Enligt kontraktet hade den årliga arrendeavgiften ursprungligen utgjort 900 kronor. Jämlikt träffade överenskommelser hade kontraktet sedermera förlängts dels till den 1 mars 1925, dels och till den 1 mars 1935. Vid den senare prolongationen hade arrendeavgiften höjts till 1,300 kronor för år.

Den andra delen utgjordes av de kronan tillhöriga, vid Nyhamn belägna f. d. upplagstomterna nr 7 och del av nr 6, vilka områden i areal innehölle tillhoppa 1,833.7 kvadratmeter. Omförmälda del hade genom ett den 31 december 1923 och den 4 januari 1924 upprättat kontrakt för en tid av tio år, räknat från den 1 mars 1925, utarrenderats till Landskrona stad mot en årlig arrendeavgift av 150 kronor.

Den tredje delen av ifrågavarande med IV betecknade område bestode av det s. k. koloniområdet. Detta utgjordes av ett stort antal till Landskrona gamla fästningsområde hörande vallotter, vilka enligt arrendekontrakt den 27 november och den 1 december 1923 av kronan utarrenderats till staden för tiden intill den 1 mars 1935 mot en årlig arrendeavgift av 3,000 kronor.

Enligt av staden lämnad uppgift hade det s. k. koloniområdet uppdelats i 198 olika lotter, vilka staden i sin ordning utarrenderat till enskilda personer såsom kolonitradgårdar. I areal innehölle dessa tillhoppa 9.9698 hektar. Staden vore emellertid skyldig bestrida vissa kostnader för tillsyn och underhåll av vägar inom området, vilka kostnader av staden uppskattats till mellan 1,000 och 2,000 kronor per år. Stadens nettoinkomst på utarrenderingen av kolonilotterna skulle, därest staden befriades från skyldighet att utgiva arrende till kronan för samtliga de arrenderade, å kartan med IV betecknade markområdena, icke komma att överstiga 4,000 kronor om året.

De vid Nyhamn belägna tomtområdena inginge i Slottsparken. Denna park jämte Strandpromenaden hade på stadens bekostnad anordnats såsom en promenadplats, vilken utan avgift vore upplåten till allmänheten. Staden bestrede samtliga de kostnader, som vore förenade med underhåll och vård av dessa anläggningar.

Då förvärvet av exercisfältet icke i och för sig kunde anses vara ersättning till staden i anledning av militärförläggningens indragning, hade kommittén ansett det kunna ifrågasättas, huruvida icke staden under några år borde befrias från skyldighet att erlagga arrende för de markområden, som inginge i Slottsparken och Strandpromenaden. Därest staden på enahanda villkor som hittills finge utan avgift disponera dessa områden, skulle staden årligen inbespara en arrendeavgift å 1,450 kronor.

I detta sammanhang ansågo kommittén sig böra erinra om, att Stockholms stad genom kontrakt den 8 maj 1877 av kronan fått till sig utan avgift upplåten hela Humlegården i Stockholm. Detta kontrakt vore fortfarande gällande, utom vad beträffade uppsägningstiden, som genom avtal mellan statsverket och Stockholms stad den 12 november 1895 förlängts från ursprungligen fastställda två år till tio år. Stockholms stad hade i kontraktet

åtagit sig att låta försätta och underhålla Humlegården i pryddigt skick såsom en för allmänheten utan avgift tillgänglig promenadplats.

Enligt kommitténs mening borde Landskrona med hänsyn till stadens betryckta läge ävensom övriga i det föregående berörda omständigheter såsom kompensation för den mistade militärförläggningen erhålla befrielse från skyldighet att under en tid av tio år erlægga arrendeavgift för de markområden, som enligt de två först berörda, här ovan omförmälda arrendekontrakten upplåtits till staden. Dessa två kontrakt borde lämpligen förlängas intill utgången av februari månad 1940, dock med den ändring, att staden befriades från att erlægga de nu i kontrakten fastställda arrendebeloppen under de sista tio åren av arrendetiden.

Vid de fortsatta förhandlingarna under sommaren 1927 hade staden framhållit, att även om det försäljningspris, som av kommittén åsatts exercisfältet, vore relativt billigt, kunde förvärvet av denna fastighet för staden icke anses utgöra någon gottgörelse för de förluster, staden komme att tillskyndas i följd av militärförläggningens bortflyttande. Staden borde av kronan få inköpa hela koloniområdet, utgörande dels det å kartan med brun färgbeteckning angivna området, beläget utanför den yttersta vallgraven och betecknat med II, dels ock hela det å kartan med IV betecknade området, vilket utmärkts med grön färgbeteckning och som vore beläget mellan den yttersta och den mellersta vallgraven. Sistberörda område omfattade jämväl Slottsparken och Strandpromenaden. Därest detta yrkande icke kunde bifallas, borde staden åtminstone få dessa områden till sig upplåtna med nyttjanderätt utan skyldighet att erlægga någon arrendeavgift.

Vid prövning av stadens framställda begäran att, bortsett från exercisfältet, med äganderätt av kronan förvärva i Landskrona belägna jordområden hade kommittén funnit, att dessa frågor icke lämpligen borde sammankopplas med spörsmålet om att bereda staden kompensation för den mistade militärförläggningen. Därest staden önskade vidhålla sina anspråk att erhålla äganderätt till berörda områden, syntes staden böra direkt hos Kungl. Maj:t göra framställning härom. Kommittén hade fördens skull ansett sig allenast böra tillstyrka, dels att staden med äganderätt finge förvärva det å norra fäladsmarken belägna exercisfältet för en köpeskilling av 50,000 kronor, dels ock att Slottsparken och Strandpromenaden arrendefritt finge disponeras av staden under tio års tid, räknat från den 1 mars 1930, på de villkor, som i övrigt funnes upptagna i nu gällande två kontrakt om dessa områdens upplåtande till staden.

Sedan ett förslag till överenskommelse upprättats på grundval av nyss angivna förutsättningar, hade detta förslag blivit av stadsfullmäktige i Landskrona godkänt den 17 oktober 1927.

Enligt av arméförvaltningen lämnad uppgift hade hitintills för Landskrona stad kvarstått skyldigheten att enligt inkvarteringsordningen för städerna utom Stockholm av den 22 februari 1841 (S. F. S. nr 3) utgiva servisbidrag. Under budgetåret 1924/1925 hade det bidrag, staden i dylikt hänseende kontant inbetalat till kronan, uppgått till 570 kronor, (kapitaliserat efter fem procent motsvarade detta ett kapital å 11,400 kronor). Arméförvaltningen hade i ett den 22 oktober 1925 avgivet utlåtande i anledning av begärd utredning, i vad mån den av 1925 års riksdag beslutade omorganisationen av försvarsväsendet berörde förpliktelser, som kunde åligga kronan gentemot stad eller kommun beträffande förläggning av trupp eller i övrigt, framhållit, att som något truppförband efter den nya försvarsorganisationens genomförande icke vidare komme att vara förlagt i Landskrona, borde till bemötande av bland annat från denna stads sida framställda er-

sättningsanspråk beaktas, att staden å sin sida befriades från sina skyldigheter i avseende å utgörande av förenämnda servisbidrag.

Vid förhandlingarna med staden hade detta spörsmål bragts på tal och från kommitténs sida gjorts gällande, att staden genom militärförläggningens bortflyttning komme att befrias från en årlig kontant utgift å något mer än 500 kronor.

Stadens representanter hade härtill genmält: Så länge kavalleridetachmentet varit förlagt till staden, hade staden utgivit servisbidrag till kronan med omkring 500 kronor per år, men staden hade i gengäld härför varit berättigad att i händelse av brandfara kunna påräkna hjälp från militärförläggningen. Sedan militärpersonalen förflyttats från platsen, funnes något dylikt extra brandmanskap icke till förfogande i staden. Med anledning härav hade staden redan år 1927 måst vidtaga särskilda åtgärder för att utöka personalen vid stadens fasta brandkår. De belopp, som staden nödgades utgiva såsom avlöning till nyanställt manskap vid brandkåren, uppginge till 3,750 kronor per år. Denna årliga merutgift överstege högst väsentligt det belopp, staden plägat erlagga i servisbidrag.

På grund av vad från stadens sida sålunda anförts hade kommittén vid prövning av ersättningsfrågan icke ansett sig kunna fästa särskilt avseende vid att Landskrona stad genom militärförläggningens bortflyttning befriades från skyldigheten att utgiva servisbidrag.

Yttranden av chefen för södra arméfördelningen och arméförvaltningens fortifikationsdepartement.

Chefen för södra arméfördelningen och arméförvaltningens fortifikationsdepartement hava förklarat sig icke hava något att erinra mot den av kasernkommittén föreslagna överenskommelsen med Landskrona stad.

Yttrande av lantförsvarets markkommitté.

Lantförsvarets markkommitté — vilka erhållit i uppdrag att verkställa utredning och avgiva förslag till disposition genom försäljning eller annorledes av sådana lantförsvaret tillhöriga jordbruksfastigheter, lägerplatser, delar av lägerplatser eller andra fastigheter, som icke vidare kunna anses erforderliga för försvarets behov — hava den 16 januari 1929 avgivit infortrat yttrande i ärendet och därvid anført följande.

Ur de synpunkter, markkommitté hade att företräda, nämligen hänsynen till den framtida dispositionen av kronans markområden, funnes icke något att erinra mot försäljningen av exercisfältet till staden.

Beträffande den andra delen av uppgörelsen — gratisupplåtelse till staden av vissa delar av citadellets område — finge markkommitté framhålla följande synpunkter, som föranlett kommitté att ställa sig tveksamma inför lämpligheten av att för så lång tid framåt lämna staden fri disposition av samma områden.

Vid de undersökningar, kommitté hade företagit i Landskrona, hade det visat sig, att särskilt de till enskilda personer upplåtna vallotterna nr 35 b, 36 b, 35 c, 36 c och 36 d samt sannolikt en del andra vallotter omedelbart borde kunna med fördel exploateras såsom tomtmark, utan att detta kunde menligt inverka på citadellområdets karaktär av en i stort sett bevarad 1600-tals fästningsanläggning. För att detta skulle kunna utföras utan våda för samtliga intressen, som därav berördes, erfordrades emellertid, att en efter förhållandena lämpad stadsplan fastställdes och följdes. Detta föranledde en uppgörelse mellan kronan och staden om genomförande eller för-

ändring i vissa delar av nu gällande stadsplan av år 1904, varvid de till staden upplåtna markområdena komme att bli berörda i en utsträckning, som icke för närvarande kunde med någon grad av säkerhet angivas. Möjligheter torde säkerligen föreligga att därvid på ett både för kronan och staden lyckligt sätt bereda staden en skälig ersättning för de genom kavalleriförläggningens indragning uppkommande förlusterna. Denna uppgörelse med staden i stadsplanefrågan torde däremot icke underlättas av att en del av det område, som berördes av en eventuell stadsplaneändring, i förväg upplättes till staden utan ersättning för rätt lång tid framåt. En uppgörelse med staden i ersättningsfrågan syntes i stället böra baseras på ett genomförande av stadsplanen för området samt lämnas staden i samband med överenskommelsen härom.

Den stadsplanläggning, som kunde erfordras, och överenskommelse därom krävde givetvis en viss tid, varför ersättningsfrågan icke, därest ersättning skulle lämnas på nu antytt sätt, kunde få sin lösning omedelbart. Skulle emellertid skäl föreligga, som talade för en omedelbar uppgörelse med staden, ville kommitterade hänvisa till möjligheten att utan rubbning av de nuvarande arrendekontrakten lämna staden ersättning genom en lämpligt avpassad minskning av den för exercisfältet bestämda köpeskillingen, en åtgärd, som icke torde kunna inverka försvårande på lösningen av övriga frågor rörande kronans fastigheter i Landskrona.

Ehuru Landskrona stad, såsom kasernkommittén framhållit, icke verkställt några direkta uppoffringar i och för ordnandet av detachementets ur Skånska husarregementet förläggning till staden, finner jag, med hänsyn till vad kommittén i ämnet anført, billighetsskäl tala för att staden likväl beredes någon ersättning i anledning av att detachementet jämlikt 1925 års härordningsbeslut indragits.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, innebär den mellan kasernkommittén och staden träffade förslagsöverenskommelsen av den 26 och den 30 november 1927, att det markområde, i areal innehållande 25,8500 hektar, som disponerats såsom övningsfält för husardetachmentet och vilket staden genom avhandling den 7 mars 1877 försålt till kronan för 48,000 kronor, skulle av kronan överlätas till staden för en i förhållande till fastighetens nuvarande värde — av vederbörande domänintendent angivet till 58,350 kronor — reducerad köpeskillning av 50,000 kronor. Köpeskillingen har avsetts att erläggas på det sätt, att staden den 30 juni 1929 skulle betala 4,000 kronor, medan återstående del, 46,000 kronor, skulle behandlas såsom ett tjuguarigt amorteringslån, löpande med 5 procent ränta. Vidare skulle de nu gällande kontrakt, varigenom staden av kronan arrenderar de till Landskrona gamla fästningsområde hörande vallotterna nr 7, 13—15, 31—34, 35 a, 36 a, 37, 38 och 40, ävensom förutvarande upplagstomterna nr 7 och del av nr 6 — tillsammans utgörande Slottsparken och Strandpromenaden — erhålla förlängd giltighet till den 1 mars 1940, varvid dock staden under tio år eller för tiden från den 1 mars 1930 till utgången av februari månad 1940 skulle befrias från att till kronan utgiva de i kontrakten stadgade arrendeavgifterna å tillhoppa 1,450 kronor årligen.

I anledning av vad lantförsvarets markkommitterade uttalat med avseende

Bihang till riksdagens protokoll 1929. 1 saml. 159 häft. (Nr 190.) 584 29 2

å den föreslagna avgiftsfria upplåtelsen till Landskrona stad av den utav staden arrenderade marken, har jag anmodat kasernkommittén att inleda nya underhandlingar med staden angående träffande av en uppgörelse utan rubbning av gällande arrendekontrakt rörande denna mark samt att inkomma med det förslag, vartill förhandlingarna kunde föranleda. I skrivelse den 4 mars 1929 har kasernkommittén framlagt resultatet av de förnyade förhandlingarna i ämnet med Landskrona stad. Vid dessa förhandlingar har överenskommits, att staden, i stället för den förut omförmälda avgiftsfria arrenderätten, skall tillerkännas kompensation genom att köpeskillingen för exercisfältet nedsättes från tidigare bestämda 50,000 kronor till 38,000 kronor. Köpeskillingen har emellertid nu förutsatts skola i sin helhet av staden gäldas vid tillträdet av fastigheten den 1 juli 1929.

Den mellan kasernkommittén och staden träffade nya överenskommelsen, vilken är dagtecknad den 23 och den 27 februari 1929, torde få fogas såsom bilaga (Bil. A) vid statsrådsprotokollet rörande detta ärende.

Som en uppgörelse med staden i enlighet med det senast framlagda förslaget icke torde kunna anses föregripa den i markkommitterades yttrande åsyftade utredningen rörande disponerandet av vissa kronan tillhöriga fastigheter i Landskrona, och då i övrigt icke någon anledning till erinran mot ifrågavarande nya förslag till överenskommelse med staden synes mig föreligga, tillstyrker jag, att detsamma för kronans del godkännes.

Den inflytande köpeskillingen för övningsfältet, 38,000 kronor, synes, i överensstämmelse med vad i liknande fall tidigare skett, böra tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

Den av kasernkommittén berörda frågan om sättet för utnyttjandet av det ledigblivna kasernetablissemanget i Landskrona torde i annat sammanhang bliva föremål för avgörande.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna omförmälda den 23 och den 27 februari 1929 mellan Kungl. Maj:t och kronan genom kasernkommittén, å ena sidan, samt Landskrona stad, å andra sidan, ingångna preliminära överenskommelse (Bil. A);

dels ock medgiva, att den jämlikt berörda överenskommelse inflytande köpeskillingen, 38,000 kronor, må tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Alf Ewerlöf.

Bil. A.

Som genomförandet av 1925 års riksdags beslut i försvarsfrågan medfört, att den till Landskrona förlagda avdelningen av Skånska husarregementet förflyttats från staden utan att bliva ersatt av någon annan truppavdelning, träffas härmed mellan Kungl. Maj:t och kronan genom kasernkommittén, under förbehåll av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande, å ena sidan, samt Landskrona stad, å andra sidan, följande överenskommelse:

§ 1.

Kronan överlåter och försäljer till Landskrona stad mot en köpeskillning av trettioåttatusen (38,000) kronor det markområde, i areal innehållande 53 tunnland 2 kappland, å stadens norra fäladsmark, som disponerats såsom övningsfält av den från staden förflyttade avdelningen av Skånska husarregementet och som av staden genom avhandling den 7 mars 1877 försålts till kronan.

§ 2.

Köpeskillingen för den försålda fastigheten skall av staden till kronan erläggas den 1 juli 1929, vilken dag staden äger tillträda fastigheten i då befintligt skick.

§ 3.

Staden äger att uppbära all den fastighetens avkastning, som belöper på tiden från och med tillträdesdagen, samt ansvarar för de på tiden efter tillträdesdagen belöpande skatter och onera för fastigheten.

§ 4.

Lagfartskostnaderna för detta fång bestridas av staden. Erforderliga åtkomst-handlingar till fastigheten, som är gravationsfri, tillhandahållas av kronan.

Av denna överenskommelse äro två exemplar upprättade, av vilka Kungl. Maj:t och kronan erhållit det ena samt Landskrona stad det andra exemplaret.
Stockholm den 27 februari 1929.

För kasernkommittén:

JOHAN JÖNSSON.

/Sten Grönvall.

Landskrona den 23 februari 1929.

På Landskrona stads vägnar:

dess drätselkammare:

C. O. FREDHOLM.

FRED. WICKSTRÖM.

L. P. HOLM.

LORENS HELMERS.

KARL NILSSON.

HERMAN SCHLASBERG.

/Edvin Svensson.